

MUSTÁRMAG

A csömöri evangélikus gyülekezet lapja • 32. szám

2016. KARÁCSONY

ÁLDOTT ÜNNEPEKET KÍVÁNUNK MINDEN KEDVES OLVASÓNKNAK!

Atyánk! Nagy gonddal készültünk erre az ünnepre. Sok tapasztalatunk van már arról, hogy minden gyorsan véget ér. Elfogynak az ételek, elromlanak a gyermekek játékaik, elmennek a vendégek, marad a magány. Köszönöm Uram, hogy Jézus Krisztus születésével olyan ajándékot készítettél, ami velem marad. Velem egész éven át, velem egész életemben, velem az örökkévalóságban. Köszönöm, hogy ennek a boldog hírnek követe lehetek. Ámen.

SZABÓ VILMOS IMÁDSÁGA

ADVENTI SZONETT

Egy angyal szállt az ablakomra le,
nem volt szava, de bennem szólt a hang
halk rezdüléssel, mint a gondolat.
Arca sugárzott, mosollyal tele:

Tudod, Advent van! – Úgy! Advent, tudom...
Várod-e a királyt, ki eljövend?
Őt, ki kétezer éve megjelent?
Van helye nálad? – Talán van... Uram.

Láttam már sok-sok jelet és csodát,
ahogy ünnepek mókuskereke
csévéli éltem fogyó fonalát.

Hallgattam buzgó emberek szavát...
Üzent és eltűnt a fény követe:
Fogadd be Őt és éld át a csodát!

SZÁK-KOCSIS PÁL

MINDEN OKUNK MEGVAN AZ UJJONGÁSRA!

„Mert az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elveszettet.” (Lk 19,10)

A karácsonyra készülve sok emlék jut eszünkbe. Minél közelebb kerülünk az ünnephez, annál valószínűbbek, életszerűbbek lesznek a régi események, képek, illatok, szokások. Van, ahol minden ugyanúgy történik karácsonykor évtizedek óta, nem lehet eltérni a hagyománytól, és van olyan család is, ahol minden karácsony más és más. Vannak, akik mindig nagy család körében ünnepelnek, és vannak, akiknek az egyedüllét ilyenkor is az osztályrésze.

Készülünk, próbáljuk ünneplőbe öltöztetni a házunkat, az életünket, a lelkünket. Érezzük, hogy erre nagy szükségünk van, ki kell szakadni a megszokott ritmusból, szükségünk van a változásra. Az utolsó pillanatban is csomagoljuk az ajándékokat, sütjük az illatos linzereket és valahogy még a beszédünk is csendesebb lesz.

Aztán már indulnak is a szemünk előtt a filmkockák: látjuk a betlehemi istállót, Jézust, Máriát, Józsefet. A pásztorokkal együtt halljuk az Úr angyalának szavát: „*Ne féljete, mert íme nagy örömet hirdetek nektek, amely az egész nép öröme lesz: üdvözítő született ma nektek, aki az Úr Krisztus, a Dávid városában.*” Az orrunk megtelik a fenyőfa illatával, és most már biztosan tudjuk: itt a karácsony, Jézus

születésének az ünnepe. Ez az, amit látunk, érzünk, tudunk.

Gondoltunk-e már az Atya szempontjából a karácsonyra? Mit láthatott akkor, és mit lát most belőlünk? Mi indíthatta arra, hogy kiszolgáltassa Jézust az emberlétnek, hogy elküldje arra az útra, amelynek a vége a golgotai kereszt és a húsvéti elhengerített kő? Ti értitek ezt? Mert én nem értem! Képtelen vagyok megérteni, kevés az emberi tudás, az emberi szó. Miért fontos az ember az Atya számára? Mert Ő az Atya! Minden eltévelyedettet, elkószáltat, elveszettet számon tart, mert a gyermekeiről van szó. Még el sem mondtad a panaszodat, Ő már meghallgatott.

Valóban nem lehet ezt megérteni, de elveszettségünkben egyszer csak megszületik a szívünkben a vágy, hogy kiáltsunk Atyánk után. Ezekre a kiáltásokra van szükség. Szólaljanak meg az idej karácsonykor a szívünkben az Istenhez szóló kiáltások, és lesz ünnepünk. Olyan ünnepünk, amit Ő készített nekünk, ahol Ő ölel át atyai szeretetével és súgja a fülünkbe, örök életre felejtethetetlenül: megtaláltalak, enyém vagy! Immánuél, velünk az Isten!

Áldott karácsonyt kívánok minden testvéremnek!
JOHANN GYULA

Uram, a lelkem minden reggel
miattad örvendezik, és
a szívem újra rád bízom, mert
te véghezviszed, amit elkezdted.
Nem vonod meg tőlem kezedet,
és jobbod nem hagy el.

Johann Caspar Lavater

AJÁNDÉK

Édesapám az ötvenes években tizenéves gyerekként Budapesten élt, nagyszüleim pedig egy mátrai kis faluban. Ma már nem értem, miért, de nagyapámnak nem volt tanácsos Budapesten mutatkoznia. Így élt tehát a család – a három gyerek ismerősöknél Budapesten, a szülők a Mátrában.

Egyszer nagyapám elhatározta, hogy meglátogatja gyermekeit Pesten. Üzent apámnak, hogy ennél és ennél a vonagnál várja, majd a biztonság kedvéért leborotválta bajuszát, és elindult. Édesapám ott állt a vasútállomáson, figyelte a vonatból hömpölygő tömeget, amikor is valaki megkocogtatta a vállát: Kire vársz, fiam? A nagyapám volt; apu – talán a bajusz miatt – nem ismerte föl, amikor elment mellette.

Mi történhetett? Csak a bajusz hiánya zavarta meg? Vagy a tömeg? Vagy egyszerűen figyelmetlen volt, szórakozott, mint a gyerekek oly sokszor? Nem tudni. Egy bizonyos: apám a mai napig úgy meséli ezt a történetet, mint életének egyik legnagyobb szégyenét. Mert nem vette észre azt, akit a legjobban várt. Mert elmulasztott egy lehetőséget, hogy ráismerjen, hogy elébe rohanjon.

Az elmúlt hetekben aggódva figyelem magunkat: jaj, csak el ne mulasszuk a találkozást az ünnepel! Csak legyünk felkészülve rá! Csak nehogy január elején azzal fogadjuk egymást, hogy nem is volt karácsonyunk, vádolunk családtagokat, kereskedőket, TV-műsort, mindenkit, s közben elfeledjük,

hogy azért nem volt ünnepünk, mert adventünk sem volt. Istenem, tudunk-e sár helyett nagyon kívánni hóesést? Sunyi fondorlat helyett tiszta szemeket? Tudunk-e vágyakozni arra, ami a mienk? Vissza tudunk-e könyörögni régi karácsonyokat? Éhesek és szomjasak vagyunk-e az igazságra, amely más, mint a matematika könyvek és a szabályzatok igazsága? Van-e, lehet-e adventünk, kíváncsi, várakozó heteink, vagy a felkészülést fölzabálja a mindennapok telhetetlen sodra, mert munka van, mert nem érek rá, nincs időm, nincs egy percem... Ha adventet átrohantuk, vajon nem fogjuk-e ugyan azzal a lendülettel a karácsonyt is átrohanni? Pedig az alkalom adott.

Alkalom a megállásra, a betlehemi bölcső melletti meditálásra, vagy – ha még nem tanultunk meg magunkba tekinteni – egyszerűen annak a számbavételére, amit kívülről kaptunk: egy barát, a család, a szerelem, és az Isten szerelme, amivel felénk fordul. Ez most nem a számonkérés, hanem a biztatás alkalma: merjünk nagyon vágyani a tisztaságra, a fény eljövételére, Isten emberré léételére. Ha nem virrasztunk, ha nem figyelünk, a nap akkor is fölkel. De hogy mi is észrevegyük, hogy a csodát, amihez semmit hozzátenni nem tudunk, mi is megpillantsuk, ahhoz figyelni kell, hogy ne mulasszuk el az érkező alkalmat. Betlehem csodáját.

HEGEDŰS ATTILA

A DICSŐSÉGES FORRADALOMRÓL SZUBJEKTÍVEN

TESTVÉREM, VÁRADI JÓZSEF EMLÉKÉRE

Nem tudni, az ember mit tart meg a múltból a szívében és fejében, mi az, amire ha megfeszül sem, és mi az, amire kristálytisztán emlékezik még akkor is, ha valamely történet egészen kicsi korában esett meg vele.

1956. november 1.: tizedik napja tart a forradalom, itthon, Csömörön alig tudok róla, de egyszer csak futótűzként terjed a hír: *Bősze Laci* kinn van a börtönből! Rohanunk hozzájuk, már nagyon sokan veszik őt körül, de a mi második kérdésünk: „Joci mikor?” Laci azt mondja, névsorban jönnek ki, jó esetben holnap...

1956. november 2.: járműközlekedés nincs, apukám és én biciklire ülünk, és nem is értem, hol van apám felelősségérzete, hogy magával vigye az alig 12 éves lányát a lövöldözős Kőbányára, ahogy azt sem, hogy anyukám ezt hogyan engedhette meg... (Felnőtt fejjel már persze értem: mindkettejük aggodalmát elfedte a vágy: mielőbb viszontlátni a hat éve nem látott, imádott gyermeket).

Gyűjtőfogház: embertömeg és -gyűrű a fegyház körül, a szabaduló rabok egyesével jönnek ki a nyitott kapun, mindenkit vár valaki, és zokogás és ölelés és sírás és boldog nevetés... és végtelen melegség a novemberi hidegben!

Ám lassan esteledik, és még csak a K-betűnél tartanak! „Apa, ne menjünk haza, ha ma nem jön ki, akkor se!” Hogy elgémberedett tagjainkat megmozgassuk, bemegyünk apával a Köztemetőbe – hova is mentünk volna, hogy a közelben maradjunk? A látvány, ma azt mondanánk, csak 18 éven felülieknek! A ravatalozók mennyezetig tömve halottakkal, az utakon szerte mésszel leöntött halottak, és a ma is megborzongató kép: egy édesanya, amint a fájdalomtól eltorzulva húzza ki a hullakazalból cipőjéről felismert fiát.

(A látvány ugyanúgy ég belém, mint az öt évvel korábbi, a letartóztatás éveinek képei: a hajnalonként rendszeresen megjelenő, a rendszer által megfélemlített ávosok arcán a kaján vigyor, ahogyan kéjjel dobálják szét a lakást meggyőző bizonyítékot keresve a rendszer megdöntője ellen. Nagymama arcán a torz félelem, anya síró, térden álló könyörgése: indulnia kellene Márianosztrára, a soros beszélőre fiával, aki éppen hogy felépült a tüdőgyulladásból... Nem, nem engedik. „Majd a következőre mehet... majd egy hónap múlva!” A tehetetlen fájdalom képét lehet hurcolni egy életen át, ám megérteni, átérezni igazán ezt is csak anyaként lehet.)

Krizsán Rudi már kinn van a börtönből, és nem tudni, hol van, talán hazaindult gyalog...

Nem emlékszem, és már nincs, akit megkérdezzek, hogy hívták azt a bőrkabátos csömöri századost, aki bement a börtönbe, és mielőtt a V-betűhöz érkez volna, kihozta Jocit.

Nemcsak most, amikor e sorokat írom, hanem nagyon sokszor, amikor felidézem, nem tudom megállítani a könnyeimet: hallom a „Fiam, itt vagyok!” – „Apám, hol vagy?!” kiáltásokat, látom, amint a (még mindig óriási) tömeg Vörös-tengerként kettéválik, és látom a boldog, szünni nem akaró ölelést...

KRIZSÁN RUDI, JOCI ÉS KORNÉLI JÓSKA

Sötét van már, nem tudom, honnan kerül elő, és ki vezeti azt a nyitott teherautót, amely *Knipfer Tibort* (a Rádiónál elesett fiatal csömöri fiatalembert) hozza haza koporsóban, de amelyen helyet kapunk a biciklinkkel együtt mi is. Rajtunk kívül sokan vannak az autón, akik szintén Csömörre jönnek, de akiknek már sem a nevét, sem az arcát megjegyezni nem tudom, hiszen megszűnik körülöttem a világ, és a boldog ölelésben azt sem észlelem, hogy Tibi koporsóján ülünk...

Az örömmel teli két hónap, amit együtt tölthetünk, ma is röpke pillanatnak tűnik. November 4-én bejönnek az oroszok, és kezdetét veszi a gyötrő aggodalom, és megint csak emlékképek előttem: édes testvérem kétségbeesett fel-alá sétája a szobában, arcán a félelem: „Nem akarok visszakerülni a börtönbe!” Anya fájdalmas arcát látom, és már tudom, mi az, amit sem helyeselni, sem megakadályozni nem

tud majd: újra el fogja veszíteni a fiát, mert megszületett a döntés: el KELL menni az országból! Micsoda örömben fogant iszonyú fájdalom lehet egy anyának megérteni, majd kimondani, hogy „Menj el, fiam!”

De a drága fiúval, testvérral sem a megtalált új haza, sem az új egzisztencia, sem egy új és szép család nem tudta igazán feledtetni azt az óhazát, amelynek szabadságáért majdnem az életével fizetett, és amelyben itt kellett hagynia szeretteit. Isten mégis megáldotta azt a kevés időt, amit hátrahagyott családjában tölthetett és megáldotta őt szép és új családdal.

1956-OS MENEKÜLTEK NORVÉGIÁBAN

Forró Tamás gyülekezetünk tagja, az előző cikkben presbiter, Budapesten, a Deák Téri Evangélikus Gimnáziumban érettségizett, majd az Eötvös Lóránd Tudományegyetem történelem-skandinavisztika szakán végzett. 2006-ban egy évet töltött egy norvégiai népfőiskolán. 2009-ben a Norvég Külügyminisztérium ösztöndíjasa lehetett. Diplomájának megszerzése után Osloban telepedett le. Diplomamunkáját az 1956-os magyarokról írta, majd a két nemzetet érintő témát tovább kutatva 2015-ben megjelent az *1956-os menekültek Norvégiában* című kötete.

A könyv szerzőjeként ez év október 24-én **dr. Jeszenszky Géza** történész, egykori külügyminiszter és nagykövet meghívására előadó lehetett az '56-os forradalom eseményei hatvanadik évfordulója tiszteletére rendezett konferencián a fővárosi Országos Idegennyelvű Könyvtárban.

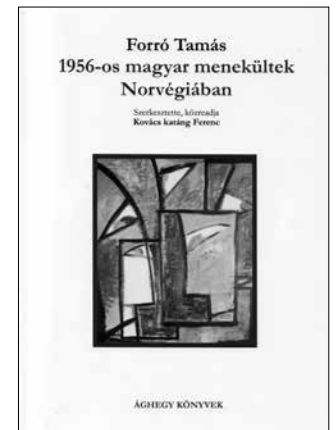
A norvégokat – főleg az ifjúságot és a középosztályt – érdekelte, hogy mi zajlik hazánkban. Már 1956. október 23-tól a lapok megemlégték, hogy valami történik Magyarországon. Ezután 1957. januárjáig napi szinten írtak országunkról. Tüntetések rendeztek az érintett államok nagykövetségei előtt, és konferenciát szerveztek az azonnali segítségnyújtás lehetőségének kialakítására. November 2-ig a Norvég Vöröskereszt bankszámlájára a magyarok megsegítésére 1.247.000 korona jött be, valamint 20 tonna segélyszállítmányt küldtek Norvégiából Bécsbe. Az összegyűjtött javakat innen továbbították Budapestre és az ország más részeibe.

1956. november 4-én, vasárnap este 22 órakor **Gerhardsen** miniszterelnök a rádióban tartott beszédét így kezdte: „Ami most Magyarországon történik, az nagyon elszomorító. Örömről azon események

Későbbiekben olyan korban éltem, amelyben a „forradalom” szót bűn volt kiejteni. Mégis soha, egyetlen pillanatra sem jutott eszembe mást mondani helyette.

Örülök, hogy megélhettem az időt, amikor bátran használhatom a számomra mindig is inkább emlékképekben, mint ideológiában élő „dicsőséges forradalom” szót, és adja Isten, hogy dicsőséges is maradjon az utánunk következő nemzedékeknek.

TENCZERNÉ VÁRADI GIZELLA

felett, hogy a magyar nép egy nagyobb szabadság és önállóság irányába léphet, összetört a felett érzett bánatunkban, hogy megtudtuk, a szovjet hadsereg megszállta Magyarországot. A kialakult helyzet feltétlen okot ad arra, hogy ezt elítéljük. A felelősöknek a Szovjetunióban nem lehet kétségük afelől, hogy egy egész világ véleménye ellen cselekszenek, ha most fegyverrel verik le a magyar szabadságmozgalmat...

Ezután már a szovjet hadsereg birtokolta a repülőtereket, lezárta az utakat, visszafordította a repülőgépeket és a segélyszállítmányokat nem engedte be Magyarország területére. Ettől kezdve a norvégiai adakozók a menekültek ausztriai elhelyezéséhez járultak hozzá adományaikkal.

Az ausztriai menekülttáborok egyik nélkülözhetetlen segítőtje volt **Terry László** magyar evangélikus lelkész, aki napi kapcsolatban állt több független segélyszervezettel, és a Lutheránus Világszövetséggel.

A befogadható magyarok maximális száma 1500 fő volt, ezt nem lehetett túllépni. Végül 1439 ember érkezett az adatok alapján Norvégiába. Az alapvető elképzelés az volt, hogy azok jöhetnek, akik tudnak dolgozni. Így elsősorban a fiatalok és a munkaképesek jöttek. A Norvégia iránt érdeklődő jelentkezőknek ki kellett tölteniük egy angol nyelvű jelentkezési lapot, amelyen a személyi adatokon kívül olyan kérdésekre is válaszolni kellett, hogy hol, mit és mennyi ideig dolgozott a jelentkező. Mit tanult, milyen iskolát végzett és hol. Milyen nyelven

beszél, azon milyen szinten tud írni, olvasni és beszélni. Kik és mik voltak a szülei, ha van, férje vagy felesége, ő maga milyen nemzetiségű és milyen az egészségi állapota.

Az első menekültcsoport 1956 karácsonya előtt érkezett Norvégiába. Ezután 1959 tavaszáig folyamatosan érkeztek a csoportok. Az érkezőket részletesen tájékoztatták az ország éghajlatáról, a kereseti és iskolázási lehetőségekről, az alkotmányról, az államformáról, a kulturális életéről.

„Az országban minden 7. életévét betöltött gyermeknek hét évig elemi iskolába kell járnia. Az elemi, középiskolai és egyetemi oktatás díjtalan. Norvégia lakosságának 95 %-a az evangélikus népegyház tagja, gyakorolja a gyermekkeresztetséget. Államegyháznak is mondják, mert papjait az állam fizeti az egyházi birtokok jövedelméből, és állami támogatást élvez” – szöveg a tájékoztatás.

A magyarok egyébként népszerűek voltak Norvégiában, mert a korábban kivándorlók dolgos, derék embereknek bizonyultak. A magyar menekülteket igyekeztek olyan helyekre telepíteni, ahol a lakhatás és a munka biztosított volt. De voltak, akik számára

a norvégiai idill csalódást okozott. Hideget, havat kaptak a legelsőként Norvégiába érkezők. Egy interjúból olvashatjuk, hogy az egyik repülőgépet egy hóvihár miatt az Oslotól mintegy 60 km-re északra fekvő repülőterre irányították át. „A legtöbb magyarunk kedve lett volna elverni a tájékoztató készítőjét, aki a Golf-áramlatnak köszönhető enyhe norvégiai éghajlatról írt. Mások sírásban törtek ki, amikor a repülőgépről átszálltak a buszba, ami az átmeneti szállásra vitte őket. Ameddig a szem ellátott, behavazott fenyőerdő fedte a tájat. Mindeközben pedig arra gondoltak, milyen helyzetbe hozták a családjukat. „A buszon utazó egyik magyar megpróbálta felvidítani a többieket, a megálló buszból kirohánva elkezdett leásni a hóba, s elszáradt fűvel a kezében tért vissza a buszra, majd így szólt a többiekhez: »Ha ez a fű valaha zöld volt, akkor majd megint zöldnek kell lennie!«”

Életutunk veszélyes, néha ijesztő, kilátástalan és zord tájaira érve jó lenne, ha ismeretlen hazánk fia e reményt keltő mondata hatvan év távlatából minket is biztatna...

SOLYMÁR PÉTERNÉ

TANKOKKAL VÉRBEFOJTOTT SZABADSÁGHARC

„1956-tal kapcsolatban hatvan év után is sok megválaszolatlan terület maradt” állapítja meg a *Tankokkal vérbefojtott szabadságharc* című könyv szerzője, dr. Martinkó Károly. Ezt a hiányt igyekszik pótolni a hatvanadik évfordulón megjelent tényfeltáró írás.

Hogyan lett mártírrá a mindössze 39 évet élt református lelkész, hogyan lett a jószándékú tanítóból börtönviselt szenesember, miként lett a nyolcadikos, irodalomszakkörrel hazafelé tartó diákból forradalmár? Többek között ezekre a kérdésekre is választ kapunk a könyv hasábjain, mint ahogy megismerhetjük az ismert színész hátrorrongató történetét, és a kenyérért sorban álló jegyepár megmenekülésének csodáját is. De fejet hajthatunk az ismeretlen szovjet katona emléke előtt is, akit Jászberényben háborús bűnösnek kivégeztek, mert nem lövetett a jászberényi emberekre.

A könyv riportalanyai között találkozunk gyülekezetünk tagjával, *Dömötör Zoltánnal*, aki az Egri Pedagógiai Főiskola harmadéves hallgatójaként lett nemzetőr, s ezért öt év börtönnel és az azt követő évtizedekre szólóan rengeteg megaláztatással fizetett.

A könyv írásai, riportjai hiteles dokumentumokat tárnak az olvasó elé 1956 hőseiről, eseményeiről hozzájárulva ahhoz, hogy közkinccsé válhasson mindaz, amit 1956 a magyarság történelmében jelent.

SOLYMÁR PÉTERNÉ

ÉPÜLŐ REFORMÁTUS HAJLÉK

Templomunk nemcsak számunkra, de református testvéreink számára is sok évtizede lelki otthon. Eleinte a kistarcsai egyházközség szórványgyülekezeteként, néhány éve pedig önálló gyülekezetként tartják istentiszteleteiket nálunk vasárnap reggelenként. Idén tavasszal mi lehattunk a vendégeik, amikor gyülekezeti otthonuk alapkövetéti ünnepére szöveg a meghívó. Esztergály Előd lelkipásztorral az időközben megkezdődött építkezésről beszélgettem.

– Mindenekelőtt hadd mondjam el, mennyire hálásak vagyunk az Úrnak és az evangélikus testvéreknek, hogy évtizedek óta helyet adnak alkalmainknak, és hogy templomban tarthatjuk istentiszteleteinket. Hálánkat, ahogy tudtuk, eddig is igyekeztünk kifejezni emiatt.

Mindennapjainkat azonban az is meghatározza, hogy most már nemcsak tervezhetjük saját lelki otthonunkat, de láthatjuk annak az építését is. Lelkész-elődöm, *Riskó János* nagytiszteletű úr már évekké elelőtt elkezdte a csömöri szórvány bevételeit külön kezelni a kistarcsai gyülekezetétől. Így amikor én 2010-ben idekerültem, a számlánkon már volt egy ötmillió, templomépítésre gyűjtött összeg.

– *Hogy fog kinézni az épületegyüttes?*

– A presbitériummal mindig is imádságban hordoztuk a tervezőmérnökök kiválasztását. Egyházi berkeken belül igyekeztünk informálódni és mérnököket felkérni. Végül egy fiatal tervezőmérnök párosra esett a választásunk, *Berzsák Zoltánra* és *Nyikos Lászlóra*. Az általuk készített vázlattervek szinte teljes mértékben megegyeztek a mi elképze-

léseinkkel. Mint utólag kiderült, a gyülekezeteikben ők is presbiterek és a mi ügyünkért ők is imádkoztak.

A templom mellett lesz egy gyülekezeti terem kiszolgáló helyiségekkel, a lelkész hivatal és a lelkészlak. A Magvető házának neveztük el mindezt. Ragaszkodtunk ahhoz, hogy a templomnak legyen tornya. Ugyanakkor modern, korszerű lesz – megjelenésében a fa dominál majd. Az egyik különlegességét a festett kazettás mennyezet adja majd, amely a plafon egy jelentős részét fedi. Ehhez azokból a Kárpát-medencei református gyülekezetekből hozunk egy-egy mintát, ahol van ilyen. Egy kiadványban szeretnénk ezeket részletesen is bemutatni. Abban reménykedünk, hogy érdeklődők, turisták, zarándokok is fel fognak minket keresni. A festett kazettákat kiegészítjük a saját, áttört faragású kazettákkal is.

– *Milyen ütemekben tervezik a Magvető házának elkészítését?*

– Az első ütem egy kisebb gyülekezeti terem, a lelkész hivatal és a lelkészlakás megépítéséből áll. Erre kilencven százalékban már rendelkezünk a pénzzel. Ebben nemcsak gyülekezetünk nagyon jelentős saját adománya van, de a jótékonysági koncertekből befolyt összeg és az országos egyház támogatása is. Tervek szerint 2017. április végére készül el az első ütem. A kivitelezési munkákkal egy helyi vállalkozót, az amúgy nem is melleleg evangélikus *Uhrin Sándort* és csapatát bíztuk meg.

A templomépítéshez is, ami a második ütemet jelenti, szeretnénk mihamarabb hozzáfogni. Sokat imádkozunk ezért.

BODA ZSUZSA

REFORMÁCIÓS EMLÉKÉV

KERÜLJENEK A GYÜLEKEZETEK A KÖZÉPPONTBA!

Áldás számunkra, hogy a reformáció kezdetének 500. évfordulója éppen a mi életünk-működésünk idejére esik. Nem azért, mintha az efféle számmisztikának bármiféle tartalmi jelentősége is volna, hiszen számot vetni magunkkal, valamint Jézus követésében és egyházként, gyülekezetként való keresztény-megélésünkben végzett munkánkkal nem évfordulókhoz kötődik, hanem mindennapunk leckéje. A „Térjetek meg!” egész életünkre, beleértve egyházi életünket is, annak minden napjára szóló nyitótétele a lutheri reformációnak.

Az 500. évforduló annyiban különleges megszólítatásunk, hogy a külvilág számára jól érthető, megragadó üzenete a lutheránus reformáció erejének, s a világban való cselekedeteink által visszahat az egyházi, keresztény életünkre. Alkalmunk és lehetőségünk van „láthatóan evangélikusnak” lennünk, a ránk irányuló évfordulós figyelem csatornát ad a hitvallásunk és a missziós elköteleződésünk nyilvánossá tételének. És lehet, hogy éppen a tanúságtételünk ereje rázza fel gyülekezeteinket, egyházunkat, átélve, hogy nem a meghátrálás népe vagyunk.

Mindez adja a külsőségeken túl az igazi jelentőségét a reformációs emlékévnnek – s ró ránk nagy felelősséget azért, hogy miképpen sáfárkodunk a lehetőséggel. Egyházunk Reformációs Emlékbizottsága *Fabiny Tamás* vezetésével működik, eddigi munkájukról részletes beszámolók olvashatók a bizottság honlapján (<http://www.ref500.hu>). Most az előttünk álló év várható eseményeiről, kezdeményezéseiről mutatunk be egy összefoglalót, támaszkodva Fabiny püspök zsinati beszámolójára is.

Annak az egyháztörténeti jelentőségű találkozásnak és közös liturgikus emlékezésnek, amit október 31-én a svédországi Lundban együtt tartott a római katolikus világegyház feje, Róma püspöke, *Ferenc* és a Lutheránus Világszövetség vezetése, bizonyosan lesz folytatása. 2017 júniusában a Református Egyházak Világközössége várhatóan csatlakozik az Augsburgban 1999. október 31-én a Megigazulásról aláírt lutheránus és római katolikus közös nyilatkozathoz.

A reformációban meglévő közösséget fejezi majd ki 2017 októberében a Magyarországi Evangélikus Egyház és Magyarországi Református Egyház közös zsinati ülése. Elkészült a közös bűnbánati liturgia magyar változata, mely már elérhető a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) honlapján, és felmerült az ökumenikus énekeskönyv

megújításának gondolata is. Az emlékévnben tartathatjuk meg a wittenbergi magyar hétvégét (2017. augusztus 24–27.)

Zajlik az *Evangélikus lelkészek Magyarországon (ELEM)* elnevezésű életrajzi adattár elkészítése, ami várhatóan 2021-ben fejeződik be.

A Magyar Nemzeti Múzeumban reformációs nagykiállítás nyílik áprilisban „*Ige-idők*” címmel. Itt a gyülekezetek megszólítása rendkívüli jelentőségű, ezért meg is kapták a felhívást, hogy mutassák be gyülekezetüket egyfajta „digitális önarckép” beküldésével. Ennek határideje 2017. január 10.

Egy másik országos közgyűjtemény, a Magyar Nemzeti Levéltár folytatja a forrás-feldolgozásokat, emellett iskolásoknak szóló programokat is szervez (<http://reformacio.mnl.gov.hu/>).

A FELÚJÍTOTT EVANGÉLIKUS ORSZÁGOS MÚZEUM

Az Evangélikus Országos Múzeum felújítása befejeződött, így a reformációs emlékévnben nemzetközi színvonalú kiállítási tartalommal és prezentációs eszközökkel várja egyházunk tagjait és a külsős érdeklődőket a főváros közepén, a Deák téren. Itt a hagyományos kiállítás-bejárás mellett valódi múzeumpedagógiai módszerekkel ismertetik meg a szakemberek a reformáció történetét, teológiai és kulturális tartalmait.

A fiatalok elérését teszi lehetővé a Luther-rajzfilm. Eddig öt rész készült el a tervezett tízből, ezekhez olyan kiegészítő anyagok is társulnak majd a következőkben, amelyek az iskolai és gyülekezeti hitoktatásban egyaránt használhatóvá teszik a nemzetközi forgalmazású sorozatot – amit egyébként *Richly Zsolt*, a gyerekek nyelvét is kitűnően értő animációs rendező (például *A kockásfüllű nyúl*, *Kíváncsi Fáncki*

című rajzfilmek alkotója) készíti. A Magyar Posta emlékbélyeget ad ki az 500. évfordulóra, a Hársfa utcai Bélyegmúzeum pedig kiállítással készül. Folytatódik a Luther Kiadó Luther-könyvsorozata.

Az állami figyelem is körülveszi a reformációs emlékévet: működik a kormányzati Reformációs Emlékbizottság, amelynek munkáját *ifjabb Hafenscher Károly* evangélikus lelkész koordinálja. A jelentős állami támogatásnak köszönhetően pályázatokkal, rendezvényekkel segítik a protestáns gyülekezeteket, közösségeket (részletek: <http://reformacio2017.hu>).

Eltávolodnánk a reformáció szellemétől és teológiájától, ha ezeket az országos programokat tekintenénk az emlékezés fő formáinak. Teológiai-hitbéli megújulásunk és gyülekezeti aktivitásunk kell, hogy ünneplésünk középpontjába álljon. Ennek segítésére egyházunk Reformáció Emlékbizottsága javaslatot tett előadókra és témákra a gyülekezeti programok tárában. Ifjúsági csoportokat a Luther-kártyajáték beszerzésében és más programokban is pályázattal támogat. Amit azonban ehelyütt is ösztönözni szeretnék, azok a gyülekezeti kezdeményezések. Nem a protokolláris programok számát kell gyarapítani, bár

természetesen egy-egy szép rendezvény, ünnepség lélekerősítő lehet és szolgálja a gyülekezetek összetartozását is. *Luther Márton* egyházújító lendületéhez akkor lehetünk hűek, ha ezek mellett olyan, hosszabb távra is kiható gyülekezeti kezdeményezéseket teszünk, amelyek az adott egyházközségek fenntarthatóságát is támogatják. A hagyományok bemutatása, az adott település, a világi iskolák, intézmények számára az evangélikus jelenlét értékre-remtő demonstrálása igazi missziós lehetőség.

Az egyház ösztönzi egymás és a környezetünk hittel teli megszólítását, a kegyelem örömhírének hirdetését a reformáció emlékévének alkalmával is. Vizsgánk is, hogy képesek legyünk hitvalló egyházként, hitvalló lutheránusokként megszólalni, cselekedni. Ezért azt javaslom, a központi programok, kiadványok, pályázatok mind teljesebb körének megismerése, kihasználása ne a cél, hanem a kiegészítő eszköz legyen arra, hogy saját kezdeményezésekkel éljük meg a lutheránus reformáció második ötszáz évének kezdetét!

FÁBRI GYÖRGY,

AZ ÉSZAKI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKERÜLET FELÜGYELŐJE

KÖZÖS PONT

„Oly messzire mennék tőled, Istenem, ha nem hívnál szüntelen” – ez az ifjúsági ének kezdő sora az, amit mi, Közös Pont-szervezők mottónknak érzünk.

Ahogy 18-20 éves korba lép az ember, ráeszmél, hogy kinyílik a világ előtte. Új lehetőségek, életcélok, a tanulás, a munka, a hobbik, a sport, a zene, a szerelem, a család, a keresés, a sikerek és csalódások, az örömök és a megpróbáltatások megannyi útra terelnek.

Ezen az úton haladva azonban mindenki hall egy hangot – ki hangosan és jól érthetően, ki egészen halkán. Ez a hang Isten hívása...

A kereső lélek pedig nem nyugszik. Így találkoztam *Kulich Jánossal*, feleségével, *Teodórával* és *Hidasi Péterrel*, akikkel elhatároztuk, hogy egy közösséget szervezünk a korosztályunknak, a fiatal felnőtteknek. Egy olyan bibliakört, ami lelki feltöltődést jelenthet a sűrű hétköznapi élet után, egy alkalmat, ami biztos lehet életünkben.

Hiszen az a sokféle út, amelyen mindannyian haladunk, valahol metsződni fog egy pontban. Ez a pont pedig a Krisztus keresztje. Ezzel a gondolattal indult el a Közös Pont Bibliakör...

Alkalmainkat gitáros énekekkel, játékokkal kísérjük, a „főszerep” pedig mindig egy meghívott vendégé. Szolgált már közöttünk többek között *Sághy Balázs*, *Benkóczy Péter*, *Kulcsár Márton* evangélikus lelkészek, *Cseri András* pasaréti református testvérünk és *Szák-Kocsis Pál* építész, aki ifjúsági házunkat tervezte, valamint 2000-ben templomunk felújítását vezette.

Közösségünket szeretnénk népszerűsíteni a 20-40 év közötti felnőttek körében, de minden érdeklődőt szívesen látunk.

Tervezzük, hogy összejöveteleink interneten vizsgálhatók legyenek. Szeretnénk kirándulásokat, utazásokat szervezni, valamint az ökumené jegyében községünk katolikus, református, és baptista ifjúságával is találkozni.

Alkalmainkról információkat a [facebook.com/kozospont](https://www.facebook.com/kozospont) facebook-oldalon lehet olvasni, illetve a kozospontbibliakorcsomor@googlegroups.com levelezőlistán, illetve a templomi hirdetések között lehet kapni.

MATUSEK MARCELL

GYÜLEKEZETI KRÓNIKA

VISSZATEKINTÉS A 2016. ÉV GYÜLEKEZETI ESEMÉNYEIRE

2015. DECEMBER

Karácsonyra készülve adventi bizonyágtételeket hallhattunk a csömöri lelképásztoroktól a művelődési házban. *Eszes Zoltán* baptista, *Görbe József* katolikus, *Esztergály Előd* református és *Johann Gyula* evangélikus lelkészek beszéltek advent örömhíréről. Néhány nappal később a novemberben indult Luther-sorozat második előadását hallhattuk, egyházunk másik szentségéről, az úrvacsoráról.

JANUÁR

Január elején a karácsonyi és újévi szünetet követően újrakezdődtek a gyülekezetünk kiscsoportos alkalmi, a Luther-sorozat, a konfirmandus délelőtti és az ifjúsági kör már az első héten, a bibliaóra és a kóruspróbák a másodikon. Január közepén indult el a tervezés az egyházközségi rézfúvós együttes szervezése ügyében.

Január 18–22. között tartottuk az ökumenikus imahét alkalmait. Minden felekezet lelkésze sorra került – kedden „hazai pályán” a hatodévesünk, *Hajduch-Szmola Patrik* prédikált. A kistarcsai ökumenikus sorozatban is tevékenyen részt vettünk, a lelkészeink ott is prédikáltak.

FEBRUÁR

Február első hetében tartottuk 66. alkalommal a farsangi imahetünket. Leginkább az Észak-Pest Megyei Egyházmegye lelkészei szolgáltak az áhítaton. Igehirdetőink voltak: *Sághy Balázs* domonyi, *Kulcsár Márton* csömöri, *Balázs Viktória* bánki, *Czöndör István* csövéri lelkészek. Utánuk *Németh Zoltán* lelkész, egyházunk gyülekezeti és missziói osztályának vezetője, és kedves régi barátunk, *Bódi Emese*, az Evangélikus Hittudományi Egyetem latin-művészettörténet szakos tanára következtek. Az esti alkalmak utolsó igehirdetője *Hajduch-Szmola Patrik* volt. Az imahét lezárásaként *Szabóné Mátrai Marianna* teológiai tanár szolgált igehirdetéssel a vasárnap délelőtti istentiszteleten. A szolgálatra elkísérte őt férje *dr. Szabó Lajos*, teológiánk rektora.

Nagyon köszönjük a szervezésben és az alkalmakon megtapasztalt sok-sok segítséget. Azt, hogy mindig voltak az asztalokon finom sütemények, illatos meleg tea, hogy szorgos kezek szolgálták ki a vendégeket. Köszönjük *Dobosné Bódis Andinak* és *Johanné Kertész Leának* a szervezést, a sok háttérmunkát.

Februárban elkészült a volt evangélikus iskola-épületünk tetőfelújítása, nagyon köszönjük az adakozók adományait és az egyházmegye nagyvonalú támogatását.

MÁRCIUS

A hónap elején tartottuk a konfis-ífi találkozót. Ezen az alkalmon a konfirmandusainknak és az ifjúsági csoport tagjainak lehetőségük nyílt megismerkedni egymással. Azért is fontos az ilyen alkalom, mert a fiatalok összebarátkozhatnak, és amikor a vizsgára készülve a tanulópárok majd kialakulnak a konfirmandus hétvégén, a „friss ifiseink” nagyobb eséllyel kapcsolódhatnak be a csoportba. Az alkalmon nagy létszámban jelentünk meg. Ismerkedtünk egymással, és sokat játszottunk.

Március 18-án, pénteken 18 órától az idei harmadéves teológus évfolyam passiójátékának részesei lehettünk a templomunkban. Nagyon látványos volt, ahogy egységesen fekete ruhában lépett fel mindenki a Jézust játszó szereplőt kivéve, aki fehérben volt. Ezzel nagyon jól szimbolizálták az ember és Isten közötti különbséget. A bemutatott történet hűségeen követte a bibliai tudósításokat.

TEOLÓGUS PASSIÓ

„ERŐS VÁR” A VASI KISCSOPORTJÁBAN

ÁPRILIS

Április első vasárnapján az istentisztelet keretében közgyűlést tartottunk.

Az első hét csütörtökén újabb gyülekezeti alkalom sorozatot kezdtünk. Nyugdíjas testvéreinket hívtuk egy délelőtti találkozóra. Az énekek, igehirdetés, imádságok mellett alkalom nyílt rövidebb, régi csömöri videófelvetelek megnézésére, finom sütemények és tea fogyasztására. Köszönjük *Kavecsánszky Lajosné* testvérünk háziasszonyi munkáját, szeretét. Terveink szerint az alkalmakat havi rendszerességgel tartjuk, szeretettel hívjuk nyugdíjasainkat a közösségünkbe.

Április 9-én, szombaton 18 órától megrendezett kórushangversenyen, a Pax et Bonum kamarakórus – *Kocsis Krisztina* kántorunk kórusa – volt a vendégünk.

Április 15-én elindult a Közös Pont Bibliakör, a húszas-harmincas korosztály csoportja. Adja Isten, hogy a komoly összefogással tervezett alkalmak megerősítsék a jövő középgenerációjának gyülekezeti elköteleződését, hogy a meghívott vendégek és az alkalmakon résztvevők örömteli evangélium-hírnökökké váljanak. Urunk áldja meg új csoportunkat!

Április 16–17-én tartottuk a hagyományos konfirmandus-ífi hétvégénket a gyülekezeti házunkban. Együtt készültünk a konfirmandusokkal, énekeltünk, imádkoztunk, játszottunk. Vasárnap pedig együtt vettünk részt a családi istentiszteleten, bemutatva az idei „konfirmandus prédikációt”.

A következő szombat délutánján szintén egy új kezdeményezés nyomán, a kistarcsai Csigaházban megrendeztük a Kistarcsai Evangélikusok Találkozóját. Örömteli alkalom volt, sok tervezgetéssel. Reményesgünk, hogy a jövőben lehetőségünk nyílik egy olyan gyülekezeti közösség szervezésére, ami lelki otthonává válhat fiatalabbaknak és idősebbeknek egyaránt.

A hónap utolsó vasárnapjának délutánján kórusunkkal részt vettünk a hagyományos Cantate vasárnapi, egyházmegyei kórustalálkozónkon Domonyban. Az alkalom különlegessége a számunkra az volt, hogy az egyik énekünket idei hatodévesünk, *Hajduch-Szmola Patrik* írta énekarunk számára. Nagyon köszönjük!

MÁJUS

Május 1-jén került sor a konfirmációs vizsgára. Az idei évben összesen tíz fiatal konfirmált a gyülekezetünkben, közülük négyen jöttek Kistarcsáról. A vizsgán mindenki sikerrel szerepelt.

Május 8.: ünnepi istentisztelet – a konfirmandusok első úrvacsorája. Erre az alkalomra a gyülekezet meghívta a jubiláns konfirmandusait is. Csömörön néhány éve hagyomány, hogy az új konfirmandusokkal együtt a 25-50-60-70 évvel ezelőtt konfirmáltak is meghívottai az ünnepi istentiszteletnek. Először az új konfirmandusok, utána pedig a jubiláns konfirmandusok vehetnek úrvacsorát évfolyamonként, végül a gyülekezet tagjai járulnak a megterített asztalhoz.

Május 9-én tartotta „német” csoportunk a harmadik megbeszélését, készülve St. Michaelisdonni testvéreink nyári, csömöri látogatására.

Május 13-án a Közös Pont Bibliakör alkalmán vendégünk volt *Sághy Balázs* lelkész.

A pünkösdi hétvégére megújultak a templompadok ülőpárnái, nemes bordó színt kapva. A templomba lépve azonnal szembeötlő volt a változás, a szín nagyon szépen illeszkedik a templombelső színvilágához. Köszönjük a bibliaóráink adományát.

Május 16-án, a pünkösdi hétfői ünnepi istentiszteleten vizsgázott *Hajduch-Szmola Patrik* testvérünk. A vizsgabizottság tagjai voltak: *Gáncs Péter*, egyházunk elnök-püspöke és *dr. Szabó Lajos*, teológiánk rektora. Együtt örültünk Patrikkal a szép vizsgaeredménynek.

Május 28-án egyházzenei áhítatot tartottunk a templomban *Kocsis Krisztina* és *Remenár Tamás* (domonyi kántor) orgonamuzsikájával. Ez az alkalom volt egyben a kórusunk évadzáró szereplése is.

JÚNIUS

Június 12-én ökumenikus tanévzáró istentiszteletet tartottunk a katolikus templomban.

18-án *Hajduch-Szmola Patrik*, idei lelkészjelöltünk lelkésszé szentelésére 11 órakor került sor a

HAJDUCH-SZMOLA PATRIK LELKÉSZSZENTELÉSE

Budapest-Fasori Evangélikus Egyházközség templomában. Sokan mentünk Csömörről, hogy együtt ünnepeljünk vele, Kistarcsáról is érkezett egy nepe-sebb csoport. A kórusunk szép énekkel búcsúzott Patriktól. Isten áldja meg őt lelkési hivatásában. Lelkészként az első szolgálati helye a pécsi egyház-község lett.

JÚLIUS

Július első szombatján Domonyba voltunk hivatalo-sak, kántorunk, *Csisztu* esküvőjére. Együtt örültünk az új párral, a népes vendégsereggel, igyekeztünk meg-lepni őket énekünkkel. Isten áldja meg házasságukat!

Nagyon szép hetet töltöttek együtt a hittanosaink a gyülekezeti házukban 18–22-ig. Idén a családok lehetőségeihez jobban alkalmazkodó, napközis jelle-

gű táborot szerveztünk. A váltás elérte a célját: népes kis csapat jött össze napról napra. Nagyon köszönjük a segítők munkáját, *Márta néni*nek, *Leának*, *Eriká-nak*, *Magdának*, *Évának*, *Áginak*, *Grétinek*, *Panninak* és *Anikónak*.

A főtí kántorképző első nyári tanfolyamán négy csömöri fiatal is részt vett gyülekezetünkben.

Ifiseink a hónap utolsó öt napját a Szélrózsa talál-kozáson töltötték Mátrafüred – Sástón *Kulcsár Már-ton* vezetésével.

AUGUSZTUS

Augusztus 2–9. között a St. Michaelisdonn-i né-met testvérgyülekezetünk küldöttsége járt nálunk. Programokban gazdag hetet töltöttünk együtt ve-lük. A program része volt egy kétnapos kirándulás is Dél-Magyarországon, a Kecskemét–Szeged–Szarvas–Békéscsaba–Gyula–Hódmezővásárhely útvonalon. Vendégeink fáradságot nem ismerve ismerkedtek a gyönyörű magyar városokkal, temp-lomokkal, természeti látnivalókkal. Sok szép em-léssel utaztak el tőlünk. Nagy köszönet illeti az út hűséges és fáradhatatlan szervezőjét, idegenve-zetőjét *Mátyás Sándort* és kedves feleségét, *Évát*, aki pedig a német lelkész, *Felipe Axt* igehirdetését fordította magyarra.

SZEPTEMBER

E hónap elején újra elindultak a nyáron szünetelő csoportok, az ifjúsági és a szerdai bibliaórák, a kó-ruspróbák és a nyugdíjas délelőttök.

Szeptember 11-én tanévnyitó, úrvacsorás családi istentiszteletet tartottunk a templomban. Az ígét *Kulcsár Márton* hirdette, prédikációjában a felépülő kövekről hallhattunk.

Szeptember 17-én, szombaton volt az ifjúságunk visegrádi kirándulása. Reggel két autóval indultunk el összesen tízen. Megnéztük a királyi palotát és a fellegrát. Sokat beszélgettünk közben, végül egy közös bobozással zártuk a napot.

OKTÓBER

Az októberi hónap is nagyon gazdag volt a gyüleke-zeti programok tekintetében. Október 1-én, szom-baton tartottuk a konfirmandus délutánt, amely az idei csoport ismerkedő alkalma volt. Ebben az évben

tizenöt konfirmandusunk van, akik jó hangulatban töltötték el az első közös két órájukat.

Október 9-én, vasárnap 9 és 15 óra között gyü-lekezeti napot tartottunk. Az istentiszteleten *dr. Fabiny Tamás* püspök szolgált, majd déltől gyüle-kezetünk közös ebéden vett részt.

Kora délután *dr. Fábri György* egyházkerületi felügyelő tartott előadást az evangélikus egyház helyzetéről és az előttünk álló kihívásokról. Sok pozitívumot elmondott, de nehézségekről is szót ejtett. A gyülekezeti nap végén a kórusunkkal részt vettünk a csömöri kórustalálkozón a művelődési házban.

Két hét múlva szombaton az egyházkerületi kó-rustalálkozón jártunk a kórusral Aszódon.

Október 23-án született segédlelkészünknek, Mártonnak és feleségének, *Jankának Zsombor Már-ton* nevű kislánya.

KULCSÁR JANKA, MÁRTON ÉS ZSOMBOR

A hónapot a reformáció ünnepével zártuk. Nagy-tarcán közös reformációi istentiszteleten ünnepe-ltünk Nagytarcsa, Cinkota és Csömör evangélikusa-ival október 28-án, pénteken.

31-én délelőtt úrvacsorás reformációi istentiszte-leten ünnepeletünk, este pedig a református testvé-reinkkel közös alkalmunkra került sor.

NOVEMBER

November 1-én délután 4 órától volt a temetői áhítat és éneklés.

SZÁK-KOCSIS PÁL A KÖZÖS PONT ALKALMÁN

A hónap első vasárnapján megtartottuk a meg-szokott aratási hálaadó istentiszteletünket, amelyen megterítettük az Úr asztalát is.

13-án szuplikáció volt gyülekezetünkben, a vendégigehirdetőnk *Szemerei Gábor Benjámín* ötöd-éves teológiai hallgató volt. A vasárnap offertóriumát a hittudományi egyetem javára ajánlottuk föl.

19-én kezdtük el a reformáció 500. éves jubileu-mára készítő előadás-sorozatunkat *Klaus Douglass* német lelkész tételei alapján. Az első témánk a refor-mátori középpontba való visszatérésről szól.

Az egyházi esztendő utolsó vasárnapján, Örökélet vasárnapján – szokásaink szerint – megemlékez-tünk az előző évben elöregem szeretteinkről. Idén tizenhat kis gyertya állt a nagy gyertyatartó gömbön.

A hónap utolsó vasárnapján, advent első va-sárnapján gyülekezeti kórusunk énekelt mindkét délelőtti istentiszteletünkön, délután pedig az énekkarral részt vettünk a Német Nemzetiségi Önkormányzat által szervezett községi adventi gyertyagyújtáson.

November folyamán ismét új csoporttal bővült gyü-lekezetünk: elkezdődtek a rézfűvös együttes próbái. Reménység szerint – a kórusral együttműködve – szép színfoltja lesz gyülekezeti életünknek a zenekar.

DECEMBER

4-én délelőtt kerül sor a – vasárnapi iskola alkalma után –, a gyerekek ajándékkészítő foglalkozására. Ezen a vasárnapon tartottuk templomunk alapkö-letételének ünnepét, amikor az istentiszteleten fel-olvastunk a gyülekezettörténeti anyagunkból és erőt merítettünk az ősök önzetlenségéből, áldozatából.

18-án délután tartjuk a gyermekek karácsonyi ünnepét a templomban és utána a hagyományos kakaópartit a gyülekezeti házban.

Köszönjük a vasárnapi iskola vezetőinek és hittan-
tanárainknak, *Solymár Péternének, Boda Zsuzsan-
nának, Johanné Kertész Leának, Kalina Józsefnének,
Johann Pannának* az év folyamán tanúsított hűsé-
ges szolgálatot. Köszönjük *Reményi Gábornak* az
énekvezetést. Köszönjük *Hajdich-Szmola Patrik és
Kulcsár Márton* hitoktatói és igehirdetői szolgálatát.
Hálások vagyunk kántorunknak, *Reménár Krisztiná-
nak* a hűséges és színvonalas istentiszteleti és kórus-
vezetői munkájáért. Nagyon köszönjük felügyelőnk
és gondnokaink, *dr. Kemény Csaba, Dobosné Bódis
Andrea, Ördög Ferenc és Morva Pál* idén különösen
is intenzív, összehangolt munkáját. Hálások vagyunk
pénztárosunknak, *Kadók Ferencnének*, hogy az egy-
re bonyolódó előírásoknak megfelelően, hűségesen
végzi feladatát. Köszönjük *Nyilas Imrének*, és felesé-
gének, *Györgyinek* templomunk oltárának virággal
való feldíszítésében nyújtott egész éves segítségét.

2016-ban 192.475 forint folyt be az adózók 1%-os fel-
ajánlásából a Csömöri Evangélikus Gyülekezet Alapít-
vány számlaszámára. Köszönjük a felajánlott összeget!
Az összeget a gyülekezeti táborainkra fordítjuk ismét.

Szeretettel közöljük a Magyarországi Evangélikus
Egyház technikai számát: 0035 és a Csömöri Evangé-
likus Gyülekezet Alapítvány adószámát: 18665367-
1-13. Kérjük, jövőre is támogassa adója 1+1 száza-

lékával egyházunkat, gyülekezetünket. Köszönünk
minden eddigi felajánlást.

A 2016-os esztendőben gyülekezetünk 600.000
forint támogatást kapott programjainkra az önkor-
mányzattól. Köszönjük a segítséget.

Köszönjük református testvéreink anyagi felaján-
lását, amellyel évről évre hozzájárulnak templomunk
rezsiköltségéhez.

Presbitériumunk döntése alapján az évi javasolt
gyülekezettámogató felajánlás összege, felnőtt egy-
háztagonként 8000 forint. Ez az az összeg – a gyü-
lekezet fenntartó tagjaink számával kalkulálva –,
amely biztosítja egyházközségünk éves kiadásait.
Kérjük, segítse mindenki sáfárainkat, a gyülekezet
számára vállalt feladatuk elvégzésében. Köszönjük a
felajánlásokat és a sáfárok hűséges munkáját.

Köszönjük Urunknak az idei esztendő kihívásait,
lehetőségeit, ajándékait.

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: JOHANN GYULA ÉS
KULCSÁR MÁRTON

Az év krónikájának bőséges beszámolójához keresse fel
egyházközségünk honlapját: csomor.lutheran.hu
és Facebook profilját:
<https://www.facebook.com/csomor.evangelikus>

A lelkész elérhetőségei:

Johann Gyula: telefon/fax: (06) 28/445-030 vagy (06) 20/824-2074 • e-mail: gyula.johann@lutheran.hu

AZ ÚJ REFORMÁCIÓ

Előadás-sorozat Klaus Douglass tételei alapján

Visszatérni a reformátori középpontba • 2016. november 19.

Felszabadítani a spiritualitást • 2016. december 17.

Újra felismerni a küldetést • 2017. január 7.

Aktivizálni a hívők egyetemes papságát • 2017. február 4.

Kiépíteni a kiscsoportok egészséges struktúráját • 2017. március 18.

Kialakítani a szeretet kultúráját • 2017. április 8.

Az istentiszteleti liturgia kérdései • 2017. május 13.

Jövőt álmodni az egyháznak • 2017. június 10.

Az alkalmakat szombatokként 18.00 és 20.00 óra között tartjuk a gyülekezeti házban.
Mindenkit szeretettel hívunk és várunk.

AZ EGYHÁZI ÉV STATISZTIKÁJA

2015. NOVEMBER 16.– 2016. NOVEMBER 15. KÖZÖTT

KERESZTELŐK

„Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak,
enyém vagy!” (Ézs 43,1)

A keresztség szentségében részesült 22 testvérünk:
Papp Lili Boróka, Bákány Csenge, Székely Tamás Ist-
ván, Kulich Anna, Michel András Zoltán, Michel Zó-
ja, Bosznay Áron, Bohus Enikő, Rácz Vivien Nikolett,
Farkas Lia Flóra, Kiss Izabella Viktória, Bagyánszki
Anna, Sasvári Orsolya, Hangodi Szofia Zoé, Felvári
Péter Antal, Nánási Kristóf, Várnai Petra, Zámbó
Bence, Héjássy Abigél, Botz Eszter, Erdélyi Laura
Dóra, Botár Hanna Szófia

KONFIRMÁCIÓ

„Éppen ezért meg vagyok győződve arról, hogy aki
elkezdte bennetek a jó munkát, elvégzi Krisztus Jézus
napjára.” (Fil 1,6)

Konfirmált 11 testvérünk (10 fiatal és 1 felnőtt):
Ardelean Dávid, Bohus Enikő, Fischer András, Ha-
lász Lilla, Kerülő Dorina Babett, Kerülő Daniella
Kíra, Kiss Vivien, Krizsán Ádám, Radocsányi Melina,
Vereszkai Nóra, Sasvári Orsolya

HÁZASSÁGKÖTÉSEK

„Új parancsolatot adok néktek, hogy egymást szeres-
sétek: ahogyan én szerettelek titeket, ti is úgy szeres-
sétek egymást.” (Jn 13,34)

Házasságot kötött Isten áldásával 4 pár:
Köteles Lajos és Szirmai Vivien, Szél Péter és Debre
Nikolett, Nazár Ádám és Papp Alexandra, Dr. Balogh
Ádám és Dr. Mónus Anna

TEMETÉSEK

„Mert én veled vagyok, megőrizlek téged, akárhová
még...” (1Móz 28,15)

Elkísértünk az utolsó földi úton 16 testvérünket:
Szállás Károlyné sz. Racskó Erzsébet (95), Nyilas
Imre (82), Rolland Erzsébet (63), Nochta József (81),
Sándor Lászlóné sz. Bátorvicskai Mária (61), Holbis
Jánosné sz. Michel Lenke (68), Laukó István (69),
Baczkó Pál (90), Kovács Jánosné sz. Pásztor Anna
(78), Svirzsovics Istvánné sz. Dudás Erzsébet (93),
Laki András (57), Kovács Imre Tibor (65), Vető József
Jánosné (69), Molnár József (76), Kling Lajosné sz.
Ritter Ilona (91), Kis Mihály (66)

A KARÁCSONYI ÜNNEPKÖR ALKALMAI

CSÖMÖR

December 11., advent 3. vasárnapja

9 óra: vasárnapi iskola.

10.30: istentisztelet és úrvacsora

18.00: advent esti istentisztelet

10.30: ünnepi istentisztelet és úrvacsora

December 26., hétfő, karácsony 2. ünnepe

10.30: ünnepi istentisztelet és úrvacsora

December 14., szerda

18.00: advent esti istentisztelet

December 27., kedd

9 óra: karácsonyzáró istentisztelet

December 18., advent 4. vasárnapja

9 óra: vasárnapi iskola

10.30: istentisztelet és úrvacsora

16.00: gyermekkarácsony, „kakaóparti”

December 31., szombat, óév este

18.00: óév esti istentisztelet

December 21., szerda

18.00: advent esti istentisztelet

2017. január 1., vasárnap, újév napja

9 óra: vasárnapi iskola

10.30: újévi ünnepi istentisztelet és úrvacsora

December 24., szombat, szenteste

24.00: éjféle, ünnepi istentisztelet

Január 6., péntek vízkereszt ünnepe

10.30: ünnepi istentisztelet és úrvacsora

December 25., vasárnap, karácsony 1. ünnepe

9 óra: vasárnapi iskola ajándékosztással

Január 8., az esztendő első vasárnapja

9 óra: vasárnapi iskola

10.30: istentisztelet

KISTARCSA

December 18., advent 4. vasárnapja

9 óra: istentisztelet

December 31., szombat, óév este

16.30: óév esti istentisztelet

December 24., szombat, szenteste

17.00: ünnepi istentisztelet

2017. január 1., vasárnap, újév napja

9 óra: újévi ünnepi istentisztelet és úrvacsora

December 25., vasárnap, karácsony 1. ünnepe

9 óra: ünnepi istentisztelet és úrvacsora

Január 6., péntek, vízkereszt ünnepe

9 óra: ünnepi istentisztelet és úrvacsora

December 26., hétfő, karácsony 2. ünnepe

9 óra: ünnepi istentisztelet és úrvacsora

Január 8., az esztendő első vasárnapja

9 óra: istentisztelet